

Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ενότητα 07: Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων Ι

Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων I

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Τι είναι Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων;
2. Οι κύριες αξίες της εκτίμησης των κοινωνικών επιπτώσεων.
3. Οι κύριες αρχές της εκτίμησης των κοινωνικών επιπτώσεων.
4. Διεθνείς αρχές που έχουν σχέση με την Εκτίμηση των Κοινωνικών Επιπτώσεων.

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στην έννοια της Εκτίμησης Κοινωνικών Επιπτώσεων.
- Γνωριμία με τις κύριες αξίες και αρχές της Εκτίμησης Κοινωνικών Επιπτώσεων.
- Γνώση των διεθνών αρχών που έχουν σχέση με την Εκτίμηση των Κοινωνικών Επιπτώσεων.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τι είναι Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων;

Τι είναι Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων; (1/2)

- Η Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων (ΕΚΕ) (Social Impact Assessment) είναι η διαδικασία ανάλυσης (πρόβλεψης, αξιολόγησης και επίδρασης) και διαχείρισης των σκόπιμων και μη επιπτώσεων στο ανθρώπινο περιβάλλον, από τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις (πολιτικές, προγράμματα, σχέδια, έργα) και κάθε κοινωνικής αλλαγής που προέρχεται από αυτές τις παρεμβάσεις έτσι ώστε να επιφέρουν ένα σταθερό και δίκαιο βιοφυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον.

Τι είναι Εκτίμηση Κοινωνικών Επιπτώσεων; (2/2)

- Ο ρόλος της ΕΚΕ επεκτείνεται πολύ πιο πέρα από την (εκ των προτέρων) πρόβλεψη των δυσμενών επιδράσεων και τον καθορισμό του ποιος κερδίζει και ποιος χάνει: Η ΕΚΕ περιλαμβάνει επίσης: ενδυνάμωση των ντόπιων κατοίκων, ενίσχυση της θέσης των γυναικών, των μειονεκτικών ομάδων και άλλων μειονεκτικών μελών της κοινωνίας και ανάπτυξη της δυνατότητας δόμησης, ενίσχυσης της ισότητας και μείωσης της φτώχειας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οι κύριες αξίες της εκτίμησης των ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Κύριες αξίες (1/3)

Οι κύριες αξίες της εκτίμησης των κοινωνικών επιπτώσεων συνίστανται στα εξής:

- υπάρχουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα που διεκδικούνται εξίσου μεταξύ των πολιτισμών και εξίσου μεταξύ ανδρών και γυναικών,
- υπάρχει το δικαίωμα, αυτά τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, να είναι προστατευμένα από την εξουσία του νόμου, με τη δικαιοσύνη να εφαρμόζεται ισότιμα και δίκαια σε όλους και να είναι διαθέσιμα σε όλους,

Κύριες αξίες (2/3)

- οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να ζουν και να εργάζονται σε ένα περιβάλλον που συντελεί στην καλή υγεία και στην ποιότητα ζωής και που θα επιτρέψει την ανάπτυξη του ανθρώπινου και κοινωνικού δυναμικού,
- ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων, απελευθέρωση από το φόβο και εξάρτηση – είναι σημαντικές πτυχές της ανθρώπινης υγείας και της ποιότητας ζωής,

Κύριες αξίες (3/3)

- οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, σχετικά με τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις που θα επηρεάσουν τη ζωή τους
- η γνώση και η εμπειρία του τόπου είναι πολύτιμες και μπορούν να βελτιώσουν τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οι κύριες αρχές της εκτίμησης των κοινωνικών επιπτώσεων

Οι κύριες αρχές (1/6)

Οι κύριες αξίες μεταφράζονται σε ένα σύνολο βασικών αρχών που σχετίζονται με την άσκηση της ΕΚΕ, συγκεκριμένα:

- η προσοχή στην ισότητα πρέπει να είναι ένα θεμελιώδες στοιχείο του προσδιορισμού επιρροής και του σχεδιασμού ανάπτυξης,
- πολλές από τις κοινωνικές επιδράσεις των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων μπορούν να προβλεφθούν,

Οι κύριες αρχές (2/6)

- οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις μπορούν να τροποποιηθούν, για να μειωθούν οι αρνητικές κοινωνικές επιρροές τους και να αυξηθούν οι θετικές,
- η ΕΚΕ θα πρέπει να είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας ανάπτυξης, εμπλεκόμενης σε όλα τα στάδια, από την έναρξη ως τον έλεγχο που ακολουθεί κάθε φορά,

Οι κύριες αρχές (3/6)

- Θα πρέπει να εστιάσουμε στην ουσιώδη κοινωνική ανάπτυξη, με τη ΕΚΕ να συμβάλλει στον καθορισμό των καλύτερων εναλλακτικών ανάπτυξης,
- σε όλες τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις και στους προσδιορισμούς τους θα πρέπει να αναπτυχθούν δίαυλοι, για να δομηθεί το κοινωνικό και ανθρώπινο κεφάλαιο των τοπικών κοινωνιών και για να ενδυναμωθούν οι δημοκρατικές διαδικασίες,

Οι κύριες αρχές (4/6)

- σε όλες τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις, αλλά κυρίως όπου υπάρχουν αναπόφευκτες επιρροές, πρέπει να ερευνηθούν τρόποι για να μετατρέψουν τους επηρεαζόμενους αρνητικά ανθρώπους, σε ευεργετούμενους,
- η ΕΚΕ πρέπει να δώσει πρέπουσα προσοχή στις εναλλακτικές πολλών σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων, αλλά ειδικά σε περιπτώσεις όπου είναι δυνατόν να υπάρξουν αναπόφευκτες επιδράσεις,

Οι κύριες αρχές (5/6)

- πλήρη προσοχή πρέπει να δοθεί στα πιθανά μέτρα ανακούφισης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων, ακόμα και όπου οι επηρεαζόμενες κοινωνίες μπορούν να επιδοκιμάζουν τη σχεδιαζόμενη παρέμβαση και όπου μπορούν να υπολογιστούν ως ευεργετικές,
- η τοπική γνώση και εμπειρία και η παραδοχή των διαφορετικών τοπικών πολιτιστικών αξιών πρέπει να ενσωματωθούν σε κάθε προσδιορισμό,

Οι κύριες αρχές (6/6)

- δεν πρέπει να γίνεται καμία χρήση βίας – παρενόχλησης, εκφοβισμού ή αδικαιολόγητης δύναμης σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό ή την εφαρμογή μιας σχεδιαζόμενης παρέμβασης,
- αναπτυξιακές διαδικασίες που παραβαίνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε κανένα τομέα της κοινωνίας δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτές.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διεθνείς αρχές που έχουν σχέση με την Εκτίμηση των Κοινωνικών Επιπτώσεων

Η αρχή της πρόληψης

- Σε μια μελέτη που περιλαμβάνει τον τρόπο ζωής των ανθρώπων και την ακεραιότητα των κοινοτήτων τους, θα πρέπει να εφαρμοστεί η αρχή της πρόληψης, προκειμένου να προστατευθεί το ευρύτερο περιβάλλον.
- Όπου υπάρχουν απειλές ή ενδεχόμενες απειλές σοβαρής κοινωνικής επίδρασης, η έλλειψη πλήρους βεβαιότητας σχετικά με αυτές τις απειλές δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως λόγος για έγκριση της σχεδιαζόμενης παρέμβασης, ούτε για μη εφαρμογή επανορθωτικών μέτρων και αυστηρής παρακολούθησης.

Αρχή της αβεβαιότητας

- Πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η γνώση μας για τον κοινωνικό κόσμο και τις κοινωνικές διαδικασίες είναι ατελής και ότι η κοινωνική γνώση δεν μπορεί ποτέ να είναι απόλυτα ολοκληρωμένη, γιατί το κοινωνικό περιβάλλον και οι διαδικασίες που το επηρεάζουν αλλάζουν συνεχώς και ποικίλουν από τόπο σε τόπο και κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Η αρχή της ισότητας του ενδοσυνόλου

- Τα οφέλη από το πλήθος των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων πρέπει να απευθύνονται στις ανάγκες όλων και οι κοινωνικές επιδράσεις δεν θα πρέπει να επηρεάζουν δυσανάλογα συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, ειδικά τις γυναίκες και τα παιδιά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τους κοινωνικά αποκλεισμένους, συγκεκριμένες γενεές ή συγκεκριμένες περιοχές.

Η αρχή της διαγενεακής ισότητας

- Οι δραστηριότητες ανάπτυξης ή οι σχεδιασμένες επεμβάσεις θα πρέπει να γίνονται με τέτοιους χειρισμούς ώστε οι ανάγκες της παρούσας γενεάς να ικανοποιούνται χωρίς να ανταγωνίζονται την ικανότητα των επερχόμενων γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους.

Η αρχή της αναγνώρισης και διατήρησης της ποικιλομορφίας

- Οι κοινότητες και κοινωνίες δεν είναι ομοιογενείς, είναι δημογραφικά δομημένες (ηλικία και φύλο), και περιλαμβάνουν διαφορετικές ομάδες με ποίκιλα συστήματα αξιών και διαφορετικές ικανότητες. Ειδική προσοχή απαιτείται για την εκτίμηση της ύπαρξης της κοινωνικής ποικιλομορφίας, που υπάρχει μέσα στις κοινωνίες και την κατανόηση ειδικών απαιτήσεων από συγκεκριμένες ομάδες. Μέριμνα πρέπει να ληφθεί για να διασφαλιστεί ότι οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις δεν οδηγούν στην απώλεια της κοινωνικής ποικιλομορφίας σε μια κοινότητα ή τη μείωση της κοινωνικής συνοχής.

Η αρχή της εσωτερίκευσης του κόστους

- Τα πλήρη κοινωνικά και οικολογικά κόστη μιας σχεδιαζόμενης παρέμβασης πρέπει να εσωτερικεύονται μέσα από τη χρήση οικονομικών και άλλων μεθόδων, δηλ. αυτά τα κόστη πρέπει να θεωρούνται ως μέρος των κοστών της παρέμβασης, και καμία παρέμβαση δεν θα πρέπει να εγκρίνεται αν δεν το πετυχαίνει αυτό, με τη δημιουργία κρυφών κοστών στη σημερινή ή στις μελλοντικές γενιές ή στο περιβάλλον.

Η αρχή της επιβολής κυρώσεων σε όσους προκαλούν ρύπανση

- Το πλήρες κόστος της αποφυγής ή της αποζημίωσης για κοινωνικές επιδράσεις πρέπει να το επωμίζεται ο φορέας της σχεδιαζόμενης παρέμβασης.

Η αρχή της αποτροπής

- Είναι γενικά προτιμότερο και φθηνότερο να αποτρέπονται αρνητικές κοινωνικές επιδράσεις και οικολογικές ζημιές, παρά να χρειάζεται να αποκαθίστανται ή να επανορθώνονται ζημιές μετά το γεγονός.

Η αρχή της προστασίας και προώθησης υγείας - ασφάλειας (1/2)

- Η υγεία και η ασφάλεια είναι υπέρτατα αγαθά. Όλες οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις πρέπει να εξετάζονται για τις επιδράσεις στην υγεία και για τους κινδύνους ατυχήματος.
- Ειδικά θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι διαχείρισης επικίνδυνων ουσιών (τεχνολογίες ή διαδικασίες), ώστε οι επικίνδυνες επιδράσεις να ελαχιστοποιούνται, συμπεριλαμβάνοντας και το ενδεχόμενο της μη χρήσης τους ή άμεσης αντιμετώπισής τους.

Η αρχή της προστασίας και προώθησης υγείας - ασφάλειας (2/2)

- Οι επιδράσεις της υγείας καλύπτουν τη φυσική, νοητική και κοινωνική ευημερία και ασφάλεια όλων των ανθρώπων δίνοντας συγκεκριμένη προσοχή σε εκείνες τις ομάδες του πληθυσμού που είναι πιο ευάλωτες και πιο πιθανό να ζημιωθούν, όπως οικονομικά ασθενείς, ομάδες ιθαγενών, γυναίκες και παιδιά, ηλικιωμένοι, άτομα με ειδικές ανάγκες όπως επίσης πληθυσμοί, που εκτίθενται περισσότερο στους κινδύνους που προκύπτουν από τη σχεδιαζόμενη παρέμβαση.

Η αρχή της πολυτμηματικής ενοποίησης

- Οι απαιτήσεις της κοινωνικής ανάπτυξης και η ανάγκη να συμπεριληφθούν κοινωνικά θέματα πρέπει να εμπεριέχονται σε όλα τα σχέδια, πολιτικές, προγράμματα υποδομών και άλλες σχεδιαζόμενες δραστηριότητες.

Η αρχή της επικουρικότητας

- Η δύναμη της λήψης αποφάσεως πρέπει να αποκεντρωθεί με τις υπεύθυνες αποφάσεις να παίρνονται όσο το δυνατό πλησιέστερα στο άτομο. Στο πλαίσιο της ΕΚΕ αυτό σημαίνει, αποφάσεις σχετικά με τις εγκρινόμενες ή σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις ή τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν πρέπει να λαμβάνονται όσο γίνεται πλησιέστερα στα άτομα που επηρεάζονται από αυτά, με τους κατοίκους να έχουν λόγο στην έγκριση και στη διαχείριση των διαδικασιών.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Εκτίμηση Κοινωνικών
Επιπτώσεων Ι». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS438/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

